

Příslloví

¹ Příslloví Šalomouna syna Davidova, krále Izraelského,
² Ku poznání moudrosti a cvičení, k vyrozumívání řečem rozumnosti, ³ K dosažení vycvičení v opatrnosti, spravedlnosti, soudu a toho, což pravého jest, ⁴ Aby dána byla hloupým důmyslnost, mládenečku umění a prozřetelnost. ⁵ Když poslouchati bude moudrý, přibude mu umění, a rozumný bude vtipnější, ⁶ K srozumění podobenství, a výmluvnosti řeči moudrých a pohádkám jejich. ⁷ Bázeň Hospodinova jest počátek umění, moudrostí a cvičením pohrdají blázni. ⁸ Poslouchej, synu můj, cvičení otce svého, a neopouštěj naučení matky své. ⁹ Neboť to přidá příjemnosti hlavě tvé, a bude zlatým řetězem hrdlu tvému. ¹⁰ Synu můj, jestliže by tě namlouvali hříšníci, nepřivoluj. ¹¹ Jestliže by řekli: Pod' s námi, úklady čiňme krvi, skryjeme se proti nevinnému bez ostýchání se; ¹² Sehlíme je jako hrob za živa, a v cele jako ty, jenž sstupují do jámy; ¹³ Všelíjakého drahého zboží dosáhneme, naplníme domy své loupeží; ¹⁴ Vrz los svůj mezi nás, měsíc jeden budeme míti všickni: ¹⁵ Synu můj, nevycházej na cestu s nimi, zdrž nohu svou od stezky jejich; ¹⁶ Nebo nohy jejich ke zlému běží, a pospíchají k vylévání krve. ¹⁷ Jistě, že jakož nadarmo roztažena bývá síť před očima jakéhokoli ptactva, ¹⁸ Tak tito proti krvi své ukládají, skrývají se proti dušem svým. ¹⁹ Takovéť jsou cesty každého dychtícího po zisku, duši pána svého uchvacuje. ²⁰ Moudrost vně volá, na ulicích vydává hlas svůj. ²¹ V největším hluku volá, u vrat brány, v městě, a výmluvnosti své vypravuje, řka: ²² Až dokud hloupí milovati budete hloupost, a posměvači posměch sobě

libovati, a blázni nenáviděti umění? ²³ Obráťtež se k domlouvání mému. Hle, vynáším vám ducha svého, a v známost vám uvodím slova svá. ²⁴ Poněvadž jsem volala, a odpírali jste; vztahovala jsem ruku svou, a nebyl, kdo by pozoroval, ²⁵ Anobř strhli jste se všeliké rady mé, a trestání mého jste neoblíbili: ²⁶ Pročež i já v bídě vaší smáti se budu, posmívati se budu, když přijde to, čehož se bojíte, ²⁷ Když přijde jako hrozné zpuštění to, čehož se bojíte, a bída vaše jako bouře nastane, když přijde na vás trápení a ssoužení. ²⁸ Tehdy volati budou ke mně, a nevyslyším; ráno hledati mne budou, a nenaleznou mne. ²⁹ Proto že nenáviděli umění, a bázně Hospodinovy nevyvolili, ³⁰ Aniž povolili radě mé, ale pohrdali všelikým domlouváním mým. ³¹ Protož jísti budou ovoce skutků svých, a radami svými nasyceni budou. ³² Nebo pokoj hloupých zmorduje je, a štěstí bláznů zahubí je. ³³ Ale kdož mne poslouchá, bydleti bude bezpečně, pokoj maje před strachem zlých věcí.

2

¹ Synu můj, přijmeš-li slova má, a přikázání má schováš-li u sebe; ² Nastavíš-li moudrosti ucha svého, a nakloníš-li srdce svého k opatrnosti; ³ Ovšem, jestliže na rozumnost zavoláš, a na opatrnost zvoláš-li; ⁴ Budeš-li jí hledati jako stříbra, a jako pokladů pilně vyhledávati jí: ⁵ Tehdy porozumíš bázni Hospodinově, a známosti Boží nabudeš; ⁶ Nebo Hospodin dává moudrost, z úst jeho umění a opatrnost. ⁷ Chová upřímým dlouhověkosti, pavézou jest chodícím v sprostnosti, ⁸ Ostříhaje stezek soudu; on cesty svatých svých ostříhá. ⁹ Tehdy porozumíš spravedlnosti a soudu, a upřímosti i všeliké cestě dobré, ¹⁰ Když vejde moudrost v srdce tvé, a umění duši tvé se zalíbí. ¹¹ Prozřetelnost ostříhati bude tebe, a opatrnost zachová

tě, ¹² Vysvobozujíc tě od cesty zlé, a od lidí mluvících věci převrácené, ¹³ Kteríž opouštějí stezky přímé, aby chodili po cestách tmavých, ¹⁴ Kteríž se veselí ze zlého činění, plésají v převrácenostech nejhorších, ¹⁵ Jejichž stezky křivolaké jsou, anobrž zmotaní jsou na cestách svých; ¹⁶ Vysvobozujíc tě i od ženy postranní, od cizí, kteráž řečmi svými lahodí, ¹⁷ Kteráž opouští vůdce mladosti své, a na smlouvu Boha svého se zapomíná; ¹⁸ K smrti se zajisté nachyluje dům její, a k mrtvým stezky její; ¹⁹ Kterížkoli vcházejí k ní, nenavracují se zase, aniž trefují na cestu života; ²⁰ Abys chodil po cestě dobrých, a stezek spravedlivých abys ostríhal. ²¹ Nebo upřímní bydliti budou v zemi, a pobožní zůstanou v ní; ²² Bezbožní pak z země vyřadí budou, a přestupníci vykořenění budou z ní.

3

¹ Synu můj, na učení mé nezapomínej, ale přikázání mých nechať ostríhá srdce tvé. ² Dlouhosti zajisté dnů, i let života i pokoje přidadí tobě. ³ Milosrdenství a pravda nechť neopouštějí tě, přivaž je k hrdlu svému, napiš je na tabuli srdce svého, ⁴ A nalezněš milost a prospěch výborný před Bohem i lidmi. ⁵ Doufej v Hospodina celým srdcem svým, na rozumnost pak svou nezpolehej. ⁶ Na všech cestách svých snažuj se jej poznávati, a onť spravovati bude stezky tvé. ⁷ Nebývej moudrý sám u sebe; boj se Hospodina, a odstup od zlého. ⁸ Toť bude zdraví životu tvému, a rozvážení kostem tvým. ⁹ Cti Hospodina z statku svého, a z nejpřednějších věcí všech úrod svých, ¹⁰ A naplněny budou stodoly tvé hojností, a presové tvoji mstem oplývati budou. ¹¹ Kázně Hospodinovy, synu můj, nezamítej, aniž sobě oškliv domlouvání jeho. ¹² Nebo kohož miluje Hospodin, tresce, a to jako otec syna, ježž libuje. ¹³ Blahoslavený člověk nalézající moudrost, a

člověk vynášející opatrnost. ¹⁴ Lépeť jest zajisté těžeti jí, nežli těžeti stříbrem, anobrž nad výborné zlato užitek její. ¹⁵ Dražší jest než drahé kamení, a všechny nejžádostivější věci tvé nevrovnají se jí. ¹⁶ Dlouhost dnů v pravici její, a v levici její bohatství a sláva. ¹⁷ Cesty její cesty utěšené, a všechny stezky její pokojné. ¹⁸ Stromem života jest těm, kteříž jí dosahují, a kteříž ji mají, blahoslavení jsou. ¹⁹ Hospodin moudrostí založil zemi, utvrdil nebesa opatrností. ²⁰ Uměním jeho propasti protrhují se, a oblakové vydávají rosu. ²¹ Synu můj, nechť neodcházejí ty věci od očí tvých, ostříhej zdravého naučení a prozřetelnosti. ²² I budeť to životem duši tvé, a ozdobou hrdlu tvému. ²³ Tehdy choditi budeš bezpečně cestou svou, a v nohu svou neurazíš se. ²⁴ Když lehneš, nebudeš se strašiti, ale odpočívati budeš, a bude libý sen tvůj. ²⁵ Nelekneš se strachu náhlého, ani zpuštění bezbožníků, když přijde. ²⁶ Nebo Hospodin bude doufání tvé, a ostříhati bude nohy tvé, abys nebyl lapen. ²⁷ Nezadržuj dobrodiní potřebujícím, když s to býti můžeš, abys je činil. ²⁸ Neříkej bližnímu svému: Odejdi, potom navrať se, a zítrať dám, maje to u sebe. ²⁹ Neukládej proti bližnímu svému zlého, kterýž s tebou dověrně bydlí. ³⁰ Nevaď se s člověkem bez příčiny, jestližeť neučinil zlého. ³¹ Nechtěj záviděti muži dráči, aniž zvoluj které cesty jeho. ³² Nebo ohavností jest Hospodinu převrácenec, ale s upřímnými tajemství jeho. ³³ Zlořečení Hospodinovo jest v domě bezbožníka, ale přibytku spravedlivých žehná: ³⁴ Poněvadž posměvačům on se posmívá, pokorným pak dává milost. ³⁵ Slávu moudří dědičně obdrží, ale blázny hubí pohanění.

4

¹ Poslouvejte, synové, učení otcova, a pozorujte, abyste poznali rozumnost. ² Nebo naučení dobré dávám

vám, neopouštějtež zákona mého. ³ Když jsem byl syn u otce svého mladíčký, a jediný při matce své, ⁴ On vyučoval mne a říkal mi: Ať se chopí výmluvností mých srdce tvé, ostříhej přikázání mých, a živ budeš. ⁵ Nabuď moudrosti, nabuď rozumnosti; nezapomínej, ani se uchyluj od řečí úst mých. ⁶ Neopouštějž jí, a bude tě ostříhati; miluj ji, a zachová tě. ⁷ Předně moudrosti, moudrosti nabývej, a za všechno jmění své zjednej rozumnost. ⁸ Vyvyšuj ji, a zvýšíš tě; poctí tě, když ji přijmeš. ⁹ Přidá hlavě tvé příjemnosti, korunou krásnou obdaří tě. ¹⁰ Slyš, synu můj, a přijmi řeči mé, a tak rozmnoží se léta života tvého. ¹¹ Cestě moudrosti učím tě, vedu tě stezkami přímými. ¹² Když choditi budeš, nebude ssoužen krok tvůj, a poběhneš-li, neustrčíš se. ¹³ Chopiž se učení, nepouštěj, ostříhej ho, nebo ono jest život tvůj. ¹⁴ Na stezku bezbožných nevcházej, a nekráčež cestou zlostníků. ¹⁵ Opusť ji, nechod po ní, uchyl se od ní, a pomiň jí. ¹⁶ Neboť nespí, leč zlost provedou; anobř zahánín bývá sen jejich, dokudž ku pádu nepřivodí, ¹⁷ Proto že jedí chléb bezbožnosti, a víno loupeží pijí. ¹⁸ Ale stezka spravedlivých jako světlo jasné, kteréž rozmáhá se, a svítí až do pravého dne. ¹⁹ Cesta pak bezbožných jako mrákota; nevědí, na čem se ustrčiti mohou. ²⁰ Synu můj, slov mých pozoruj, k řečem mým nakloň ucha svého. ²¹ Nechať neodcházejí od očí tvých, ostříhej jich u prostřed srdce svého. ²² Nebo životem jsou těm, kteříž je nalézají, i všemu tělu jejich lékařstvím. ²³ Předě vším, čehož se stříci sluší, ostříhej srdce svého, nebo z něho pochází život. ²⁴ Odlož od sebe převrácenost úst, a zlost rtů vzdal od sebe. ²⁵ Oči tvé ať k dobrým věcem patří, a víčka tvá ať přímě hledí před tebou. ²⁶ Zvaž stezku noh svých, a všechny cesty tvé ať jsou spraveny. ²⁷ Neuchyluj se na pravo ani na levo, odvráť nohu svou od zlého.

5

¹ Synu můj, pozoruj moudrosti mé, k opatrnosti mé nakloň ucha svého, ² Abys ostríhal prozřetelnosti, a rtové tvoji šetřili umění. ³ Nebo rtové cizí ženy strdí tekou, a měkčejší nad olej ústa její. ⁴ Poslední pak věci její hořké jsou jako pelyněk, ostré jako meč na obě straně ostrý. ⁵ Nohy její sstupují k smrti, krokové její hrob uchvacují. ⁶ Stezku života snad bys zvážit chtěl? Vrtkět jsou cesty její, neseznáš. ⁷ Protož, synové, poslechněte mne, a neodstupujte od řečí úst mých. ⁸ Vzdal od ní cestu svou, a nepřiblížuj se ke dveřím domu jejího, ⁹ Abys snad nedal jiným slávy své, a let svých ukrutnému, ¹⁰ Aby se nenasytili cizí úsilím tvým, a práce tvá nezůstala v domě cizím. ¹¹ I řval bys naposledy, když bys zhubil tělo své a čerstvost svou, ¹² A řekl bys: Jak jsem nenáviděl cvičení, a domlouváním pohrdalo srdce mé, ¹³ A neposlouchal jsem hlasu vyučujících mne, a k učitelům svým nenaklonil jsem ucha svého! ¹⁴ O málo, že jsem nevlezl ve všechno zlé u prostřed shromáždění a zástupu. ¹⁵ Pí vodu z čisterny své, a prameny z prostředku vrchoviště svého. ¹⁶ Nechť se rozlévají studnice tvé ven, a potůčkové vod na ulice. ¹⁷ Měj je sám sobě, a ne cizí s tebou. ¹⁸ Budiž požehnaný pramen tvůj, a vesel se z manželky mladosti své. ¹⁹ Laně milostné a srny utěšené; prsy její ať tě opojují všelikého času, v milování jejím kochej se ustavičně. ²⁰ Nebo proč bys se kochal, synu můj, v cizí, a objímal život postranní, ²¹ Poněvadž před očima Hospodinovými jsou cesty člověka, a on všechny stezky jeho váží? ²² Nepravosti vlastní jímají bezbožníka takového, a v provazích hříchu svého uvázne. ²³ Takovýť umře, proto že nepřijímal cvičení, a ve množství bláznovství svého blouditi bude.

6

¹ Synu můj, slíbil-lis za přítele svého, podal-lis cizímu ruky své, ² Zapleten jsi slovy úst svých, jat jsi řečmi úst svých. ³ Učiniž tedy toto, synu můj, a vyprost' se, poněvadžs se dostal v ruku přítele svého. Jdi, pokoř se, a probud' přítele svého. ⁴ Nedej usnouti očím svým, a zdřímati víčkám svým. ⁵ Vydři se jako srna z ruky, a jako pták z ruky čižebníka. ⁶ Jdi k mravenci, lenochu, shlédni cesty jeho, a nabud' moudrosti. ⁷ Kterýž nemaje vůdce, ani správce, ani pána, ⁸ Připravuje v létě pokrm svůj, shromažďuje ve žni potravu svou. ⁹ Dokudž lenochu ležeti budeš? Skoro-liž vstaneš ze sna svého? ¹⁰ Maličko pospíš, maličko zdřímeš, maličko složíš ruce, abys poležel, ¹¹ V tom přijde jako pocestný chudoba tvá, a nouze tvá jako muž zbrojný. ¹² Ělověk nešlechetný, muž nepravý chodí v převrácenosti úst. ¹³ Mhourá očima svýma, mluví nohama svýma, ukazuje prsty svými. ¹⁴ Převrácenost všeliká jest v srdci jeho, smýšlí zlé všelikého času, sváry rozsívá. ¹⁵ A protož v náhle přijde bída jeho, rychle setřín bude, a nebudeť uléčení. ¹⁶ Těchto šesti věcí nenávidí Hospodin, a sedmá ohavností jest duši jeho: ¹⁷ Očí vysokých, jazyka lživého, a rukou vylévajících krev nevinnou, ¹⁸ Srdce, kteréž ukládá myšlení nepravá, noh kvapných běžeti ke zlému, ¹⁹ Svědka lživého, mluvícího lež, a toho, jenž rozsívá různice mezi bratřími. ²⁰ Ostříhejž, synu můj, přikázání otce svého, a neopouštěj naučení matky své. ²¹ Přivazuj je k srdci svému ustavičně, a k hrdlu svému je připínej. ²² Kamžkoli půjdeš, ono tě zprovodí, když spáti budeš, bude tě ostříhati, a když procítíš, bude s tebou rozmlouvati, ²³ (Nebo přikázání jest svíce, a naučení světlo, a cesta života jsou domlouvání vyučující), ²⁴ Aby tě ostříhalo od ženy zlé, od úlisnosti jazyka ženy cizí. ²⁵ Nežádejž krásy její v srdci svém, a nechať tě nejímá

víčky svými. ²⁶ Nebo příčinou ženy cizoložné zchudl bys až do kusu chleba, anobrž žena cizoložná drahou duši ulovuje. ²⁷ Může-liž kdo skryti oheň v klíně svém, aby roucho jeho se nepropálilo? ²⁸ Může-liž kdo choditi po uhlí řeřavém, aby nohy jeho se neopálily? ²⁹ Tak kdož vchází k ženě bližního svého, nebudeť bez viny, kdož by se jí koli dotkl. ³⁰ Neuvozují potupy na zloděje, jestliže by ukradl, aby nasytil život svůj, když lační, ³¹ Ač postižen jsa, navracuje to sedm násobně, vším statkem domu svého nahraňuje: ³² Ale cizoložící s ženou blázen jest; kdož hubí duši svou, tenť to činí; ³³ Trápení a lehkosti dochází, a útržka jeho nebývá shlazena. ³⁴ Nebo zuřivý jest hněv muže, a neodpouštíť v den pomsty. ³⁵ Neohlídá se na žádnou záplatu, aniž přijímá, by i množství darů dával.

7

¹ Synu můj, ostrříhej řečí mých, a přikázání má schovej u sebe. ² Ostrříhej přikázání mých, a živ budeš, a naučení mého jako zřítelnice očí svých. ³ Přivaž je na prsty své, napiš je na tabuli srdce svého. ⁴ Rci moudrosti: Sestra má jsi ty, a rozumnost přítelkyní jmenuj, ⁵ Aby tě ostrříhala od ženy cizí, od postranní, jenž řečmi svými lahodí. ⁶ Nebo z okna domu svého okénkem vyhlédaje, ⁷ Viděl jsem mezi hloupými, spatřil jsem mezi mládeží mládence bláznivého. ⁸ Kterýž šel po ulici vedlé úhlu jejího, a cestou k domu jejímu krácel, ⁹ V soumrak, u večer dne, ve tmách nočních a v mrákotě. ¹⁰ A aj, žena potkala ho v ozdobě nevěstčí a chytrého srdce, ¹¹ Štěbetná a opovážlivá, v domě jejím nezůstávají nohy její, ¹² Jednak vně, jednak na ulici u každého úhlu úklady činící. ¹³ I chopila jej, a políbila ho, a opovrhši stud, řekla jemu: ¹⁴ Oběti pokojné jsou u mne, dnes splnila jsem slib svůj. ¹⁵ Protož vyšla jsem vstříc tobě, abych pilně hledala tváři tvé, i našla

jsem tě. ¹⁶ Koberci jsem obestřela lůžce své, s řezbami a prostěradly Egyptskými, ¹⁷ Vykadila jsem pokojík svůj mirrou a aloe a skořicí. ¹⁸ Pod', opojujme se milostí až do jitra, obveselíme se v milosti. ¹⁹ Nebo není muže doma, odšel na cestu dalekou. ²⁰ Pytlík peněz vzal s sebou, v jistý den vrátí se do domu svého. ²¹ I naklonila ho mnohými řečmi svými, a lahodností rtů svých přinutila jej. ²² Šel za ní hned, jako vůl k zabití chodívá, a jako blázen v pouta, jimiž by trestán byl. ²³ Dokudž nepronikla střela jater jeho, pospíchal jako pták k osídlu, nevěda, že ono bezživotí jeho jest. ²⁴ Protož nyní, synové, slyšte mne, a pozorujte řeči úst mých. ²⁵ Neuchyluj se k cestám jejím srdce tvé, aniž se toulej po stezkách jejích. ²⁶ Nebo mnohé zranivši, porazila, a silní všickni zmordováni jsou od ní. ²⁷ Cesty pekelné dům její, vedoucí do skryší smrti.

8

¹ Zdaliž moudrost nevolá, a rozumnost nevydává hlasu svého? ² Na vrchu vysokých míst, u cesty, na rozcestí stojí, ³ U bran, kudy se chodí do města, a kudy se chodí dveřmi, volá, řkuci: ⁴ Na vásť, ó muži, volám, a hlas můj jest k synům lidským. ⁵ Poučte se hloupí opatrnosti, a blázni srozumějte srdcem. ⁶ Poslouchejtež, nebo znamenité věci mluvíti budu, a otevření rtů mých pouhou pravdu. ⁷ Jistě žeť pravdu zvěstují ústa má, a ohavností jest rtům mým bezbožnost. ⁸ Spravedlivé jsou všechny řeči úst mých, není v nich nic křivého ani převráceného. ⁹ Všecky pravé jsou rozumějícímu, a přímé těm, kteříž nalézají umění. ¹⁰ Přijmětež cvičení mé raději než stříbro, a umění raději než zlato nejvýbornější. ¹¹ Nebo lepší jest moudrost než drahé kamení, tak že jakékoli věci žádostivé vrovhati se jí nemohou. ¹² Já moudrost bydlím s opatrností, a umění

pravé prozřetelnosti přítomné mám. ¹³ Bázeň Hospodina jest v nenávisti mítí zlé, pýchy a vysokomyslnosti, i cesty zlé a úst převrácených nenávidím. ¹⁴ Má jest rada i šťastný prospěch, jáť jsem rozumnost, a má jest síla. ¹⁵ Skrže mne králové kralují, a knížata ustanovují věci spravedlivé. ¹⁶ Skrže mne knížata panují, páni i všickni soudcové zemští. ¹⁷ Já milující mne miluji, a kteříž mne pilně hledají, nalézají mne. ¹⁸ Bohatství a sláva při mně jest, zboží trvanlivé i spravedlnost. ¹⁹ Lepší jest ovoce mé než nejlepší zlato, i než ryzí, a užitek můj než stříbro výborné. ²⁰ Stezkou spravedlnosti vodím, prostředkem stezek soudu, ²¹ Abych těm, kteříž mne milují, přidělila zboží věčné, a poklady jejich naplnila. ²² Hospodin měl mne při počátku cesty své, před skutky svými, přede všemi časy. ²³ Před věky ustanovena jsem, před počátkem, prvé než byla země. ²⁴ Když ještě nebylo propasti, zplozena jsem, když ještě nebylo studnic oplývajících vodami. ²⁵ Prvé než hory založeny byly, než byli pahrbkové, zplozena jsem; ²⁶ Ještě byl neučinil země a rovin, ani začátku prachu okršku zemského. ²⁷ Když připravoval nebesa, byla jsem tu, když vyměřoval okrouhlost nad propastí; ²⁸ Když upevňoval oblaky u výsosti, když utvrzoval studnice propasti; ²⁹ Když ukládal moři cíl jeho, a vodám, aby nepřestupovaly rozkázání jeho, když vyměřoval základy země: ³⁰ Tehdáž byla jsem od něho pěstována, a byla jsem jeho potěšení na každý den, anobrž hrám před ním každého času; ³¹ Hrám i na okršku země jeho, a rozkoše mé s syny lidskými. ³² A tak tedy, synové, poslechněte mne, nebo blahoslavení jsou ostríhající cest mých. ³³ Poslouchejte cvičení, a nabud'te rozumu, a nerozpakujte se. ³⁴ Blahoslavený člověk, kterýž mne slýchá, bdě u dveří mých na každý den, šetře veřejí dveří mých. ³⁵ Nebo kdož mne nalézá, nalézá život, a

dosahuje lásky od Hospodina. ³⁶ Ale kdož hřeší proti mně, ukutenství provádí nad duší svou; všickni, kteříž mne nenávidí, milují smrt.

9

¹ Moudrost vystavěla dům svůj, vytesavši sloupů svých sedm. ² Zbila dobytek svůj, smísila víno své, stůl také svůj připravila. ³ A poslavši děvečky své, volá na vrchu nejvyšších míst v městě: ⁴ Kdožkoli jest hloupý, uchyl se sem. Až i bláznivým říká: ⁵ Podťte, jezte chléb můj, a píte víno, kteréž jsem smísila. ⁶ Opusťte hloupost a živi buďte, a chodťte cestou rozumnosti. ⁷ Kdo tresce posměvače, dochází hanby, a kdo přimlouvá bezbožnému, pohanění. ⁸ Nedomlouvej posměvači, aby tě nevzal v nenávisť; přimlouvej moudrému, a bude tě milovati. ⁹ Učiň to moudrému, a bude moudřejší; pouč spravedlivého, a bude umělejší. ¹⁰ Počátek moudrosti jest bázeň Hospodinova, a umění svatých rozumnost. ¹¹ Nebo skrze mne rozmnoží se dnové tvoji, a přidánoť bude let života. ¹² Budeš-li moudrý, sobě moudrý budeš; pakli posměvač, sám vytrpíš. ¹³ Žena bláznivá štěbetná, nesmyslná, a nic neumí. ¹⁴ A sedí u dveří domu svého na stoličce, na místech vysokých v městě, ¹⁵ Aby volala jdoucích cestou, kteříž přímo jdou stezkami svými, řkuci: ¹⁶ Kdo jest hloupý, uchyl se sem. A bláznivému říká: ¹⁷ Voda kradená sladší jest, a chléb pokoutní chutnější. ¹⁸ Ale neví hlupec, že mrtví jsou tam, a v hlubokém hrobě ti, kterýchž pozvala.

10

¹ Syn moudrý obveseluje otce, ale syn bláznivý zámutkem jest matce své. ² Neprospívají pokladové bezbožně nabytí, ale spravedlnost vytrhuje od smrti. ³ Nedopustí lačněti Hospodin duši spravedlivého, statek

pak bezbožných rozptýlí. ⁴ K nouzi přivodí ruka lstivá, ruka pak pracovitých zbohacuje. ⁵ Kdo shromažďuje v létě, jest syn rozumný; kdož vyspává ve žni, jest syn, kterýž hanbu činí. ⁶ Požehnání jest nad hlavou spravedlivého, ale ústa bezbožných přikrývají ukrutnost. ⁷ Památka spravedlivého požehnaná, ale jméno bezbožných smrdí. ⁸ Moudré srdce přijímá příkázání, ale blázen od rtů svých padne. ⁹ Kdo chodí upřímě, chodí doufanlivě; kdož pak převrací cesty své, vyjeven bude. ¹⁰ Kdo mhourá okem, uvodí nesnáz; a kdož jest bláznivých rtů, padne. ¹¹ Pramen života jsou ústa spravedlivého, ale ústa bezbožných přikrývají ukrutnost. ¹² Nenávist vzbuzuje sváry, ale láska přikrývá všechna přestoupení. ¹³ Ve rtech rozumného nalézá se moudrost, ale kyj na hřbetě blázna. ¹⁴ Moudří skrývají umění, úst pak blázna blízké jest setření. ¹⁵ Zboží bohatého jest město pevné jeho, ale nouze jest chudých setření. ¹⁶ Práce spravedlivého jest k životu, nábytek pak bezbožných jest k hříchu. ¹⁷ Stezkou života jde, kdož přijímá trestání; ale kdož pohrdá domlouváním, bloudí. ¹⁸ Kdož přikrývá nenávist rty lživými, i kdož uvodí v lehkost, ten blázen jest. ¹⁹ Mnohé mluvení nebývá bez hříchu, kdož pak zdržuje rty své, opatrný jest. ²⁰ Stříbro výborné jest jazyk spravedlivého, ale srdce bezbožných za nic nestojí. ²¹ Rtové spravedlivého pasou mnohé, blázni pak pro bláznovství umírají. ²² Požehnání Hospodinovo zbohacuje, a to beze všeho trápení. ²³ Za žert jest bláznů činiti nešlechetnost, ale muž rozumný moudrosti se drží. ²⁴ Ěho se bojí bezbožný, to přichází na něj; ale čehož žádají spravedliví, dává Bůh. ²⁵ Jakož pomíjí vichřice, tak nestane bezbožníka, spravedlivý pak jest základ stálý. ²⁶ Jako ocet zubům, a jako dým očima, tak jest lenivý těm, kteříž jej posílají. ²⁷ Bázeň Hospodinova přidává

dnů, léta pak bezbožných ukrácena bývají. ²⁸ Očekávání spravedlivých jest potěšení, naděje pak bezbožných zahyne. ²⁹ Silou jest upřímemu cesta Hospodinova, a strachem těm, kteříž činí nepravost. ³⁰ Spravedlivý na věky se nepohne, bezbožní pak nebudou bydleti v zemi. ³¹ Ústa spravedlivého vynášejí moudrost, ale jazyk převrácený vyřat bude. ³² Rtové spravedlivého znají, což jest Bohu libého, ústa pak bezbožných převrácené věci.

11

¹ Váha falešná ohavností jest Hospodinu, ale závaží pravé líbí se jemu. ² Za pýchou přichází zahanbení, ale při pokorných jest moudrost. ³ Sprostnost upřímych vodí je, převrácenost pak přestupníků zatracuje je. ⁴ Neprospíváť bohatství v den hněvu, ale spravedlnost vytrhuje z smrti. ⁵ Spravedlnost upřímému spravuje cestu jeho, ale pro bezbožnost svou padá bezbožný. ⁶ Spravedlnost upřímych vytrhuje je, ale přestupníci v zlosti zjímání bývají. ⁷ Když umírá člověk bezbožný, hyne naděje, i očekávání rekovských činů mizí. ⁸ Spravedlivý z úzkosti bývá vysvobozen, bezbožný pak přichází na místo jeho. ⁹ Pokrytec ústy kazí bližního svého, ale spravedliví uměním vytržení bývají. ¹⁰ Z štěstí spravedlivých veselí se město, když pak hynou bezbožní, bývá prozpěvování. ¹¹ Požehnáním spravedlivých zvýšeno bývá město, ústy pak bezbožných vyvráceno. ¹² Pohrdá bližním svým blázen, ale muž rozumný mlčí. ¹³ Utrhač toulaje se, pronáší tajnost, věrný pak člověk tají věc. ¹⁴ Kdež není dostatečné rady, padá lid, ale spomožení jest ve množství rádců. ¹⁵ Velmi sobě škodí, kdož slibuje za cizího, ješto ten, kdož nenávidí rukojemství, bezpečen jest. ¹⁶ Žena šlechtná má čest, a ukrutní mají zboží. ¹⁷ Ělověk účinný dobře činí životu svému, ale ukrutný

kormoutí tělo své. ¹⁸ Bezbožný dělá dílo falešné, ale kdož rozsívá spravedlnost, má mzdu jistou. ¹⁹ Tak spravedlivý rozsívá k životu, a kdož následuje zlého, k smrti své. ²⁰ Ohavností jsou Hospodinu převrácení srdcem, ale ctného obcování líbí se jemu. ²¹ Zlý, by sobě i na pomoc přivzal, neujde pomsty, símě pak spravedlivých uchází toho. ²² Zápona zlatá na pysku svině jest žena pěkná bez rozumu. ²³ Žádost spravedlivých jest toliko dobrých věcí, ale očekávání bezbožných hněv. ²⁴ Mnohý rozdává štědře, a však přibývá mu více; jiný skoupě drží nad slušnost, ale k chudobě. ²⁵ Ělověk štědrý bývá bohatší, a kdož svlažuje, také sám bude zavlažen. ²⁶ Kdo zadržuje obilí, zlořečí mu lid; ale požehnání na hlavě toho, kdož je prodává. ²⁷ Kdo pilně hledá dobrého, nalézá přízeň; kdož pak hledá zlého, potká jej. ²⁸ Kdo doufá v bohatství své, ten spadne, ale spravedliví jako ratolest zkvetnou. ²⁹ Kdo kormoutí dům svůj, za dědictví bude mítí vítr, a blázen sloužití musí moudrému. ³⁰ Ovoce spravedlivého jest strom života, a kdož vyučuje duše, jest moudrý. ³¹ Aj, spravedlivému na zemi odplacováno bývá, čím více bezbožnému a hříšníku?

12

¹ Kdo miluje cvičení, miluje umění; kdož pak nenávidí domlouvání, nemoudrý jest. ² Dobrý nalézá lásku u Hospodina, ale muž nešlechetného potupí Bůh. ³ Nebývá trvánlivý člověk v bezbožnosti, kořen pak spravedlivých nepohne se. ⁴ Žena statečná jest koruna muže svého, ale jako hnis v kostech jeho ta, kteráž k hanbě přivodí. ⁵ Myšlení spravedlivých jsou pravá, rady pak bezbožných lstivé. ⁶ Slova bezbožných úklady činí krvi, ústa pak spravedlivých vytrhují je. ⁷ Vyvrácení bývají bezbožní tak, aby jich nebylo, ale dům spravedlivých ostojí. ⁸ Podlé toho, jakž rozumný jest, chválen bývá muž, převráceného

pak srdce bude v pohrdání. ⁹ Lepší jest nevzácný, kterýž má služebníka, nežli ten, kterýž sobě slavně počíná, a nemá chleba. ¹⁰ Pečuje spravedlivý o život hovádky svého, srdce pak bezbožných ukrutné jest. ¹¹ Kdo dělá zemi svou, nasycen bývá chlebem; ale kdož následuje zahalečů, blázen jest. ¹² Žádostiv jest bezbožný obrany proti zlému, ale kořen spravedlivých způsobuje ji. ¹³ Do přestoupení rtů zapletá se zlostník, ale spravedlivý vychází z ssoužení. ¹⁴ Z ovoce úst každý nasycen bude dobrým, a odplatu za skutky člověka dá jemu Bůh. ¹⁵ Cesta blázna přímá se zdá jemu, ale kdo poslouchá rady, moudrý jest. ¹⁶ Hněv blázna v tentýž den poznán bývá, ale opatrný hanbu skrývá. ¹⁷ Kdož mluví pravdu, ohlašuje spravedlnost, svědek pak falešný lest. ¹⁸ Někdo vynáší řeči podobné meči probodujícímu, ale jazyk moudrých jest lékařství. ¹⁹ Rtové pravdomluvnosti utvrzení budou na věky, ale na kratičko jazyk lživý. ²⁰ V srdci těch, kteříž zlé obmyšlejí, bývá lest, v těch pak, kteříž radí ku pokoji, veselí. ²¹ Nepotká spravedlivého žádná těžkost, bezbožní pak naplnění budou zlým. ²² Ohavností jsou Hospodinu rtové lživí, ale ti, jenž činí pravdu, líbí se jemu. ²³ Ělověk opatrný tají umění, ale srdce bláznů vyvolává bláznovství. ²⁴ Ruka pracovitých panovati bude, lstivá pak musí dávat plat. ²⁵ Starost v srdci člověka snižuje ji, ale věc dobrá obveseluje ji. ²⁶ Vzácnější jest nad bližního svého spravedlivý, cesta pak bezbožných svodí je. ²⁷ Nebude péci fortelný, což ulovil, ale člověk bedlivý statku drahého nabude. ²⁸ Na stezce spravedlnosti jest život, a cesta stezky její nesmrtelná jest.

13

¹ Syn moudrý přijímá cvičení otcovo, ale posměvač neposlouchá domlouvání. ² Z ovoce úst každý jísti

bude dobré, ale duše převrácených nátisky. ³ Kdo ostríhá úst svých, ostríhá duše své; kdo rozdírá rty své, setření na něj přijde. ⁴ Žádá, a nic nemá duše lenivého, duše pak pracovitých zbohatne. ⁵ Slova lživého nenávidí spravedlivý, bezbožníka pak v ošklivost uvodí a zahanbuje. ⁶ Spravedlnost ostríhá přímě chodícího po cestě, bezbožnost pak vyvrací hříšníka. ⁷ Někdo bohatým se dělá, nemá nic: zase někdo dělá se chudým, má však statku mnoho. ⁸ Výplata života člověku jest bohatství jeho, ale chudý neslyší domlouvání. ⁹ Světlo spravedlivých rozsvětluje se, svíce pak bezbožných zhasne. ¹⁰ Samou toliko pýchou působí člověk svár, ale při těch, jenž užívají rady, jest moudrost. ¹¹ Statek zle dobytý umenšovati se bude, kdož pak shromažďuje rukou, přivětší ho. ¹² Očekávání dlouhé zemdlívá srdce, ale žádost splněná jest strom života. ¹³ Kdož pohrdá slovem Božím, sám sobě škodí; ale kdož se bojí příkázání, odplaceno mu bude. ¹⁴ Naučení moudrého jest pramen života, k vyhýbání se osídlům smrti. ¹⁵ Rozum dobrý dává milost, cesta pak převrácených jest tvrdá. ¹⁶ Každý důmyslný dělá uměle, ale blázen rozprostírá bláznovství. ¹⁷ Posel bezbožný upadá v neštěstí, jednatel pak věrný jest lékařství. ¹⁸ Chudoba a lehkost potká toho, jenž se vytahuje z kázně; ale kdož ostríhá naučení, zveleben bude. ¹⁹ Žádost naplněná sladká jest duši, ale ohavnost jest bláznům odstoupiti od zlého. ²⁰ Kdo chodí s moudrymi, bude moudrý; ale kdo tovaryší s bláznem, setřín bude. ²¹ Hříšníky stihá neštěstí, ale spravedlivým odplatí Bůh dobrým. ²² Dobrý zanechává dědictví vnukům, ale zboží hříšného zachováno bývá spravedlivému. ²³ Hojnost jest pokrmů na rolí chudých, někdo pak hyne skrze nerozšafnost. ²⁴ Kdo zdržuje metlu svou, nenávidí syna svého; ale kdož ho miluje, za času jej tresce. ²⁵ Spravedlivý

jí až do nasycení duše své, břicho pak bezbožných nedostatek trpí.

14

¹ Moudrá žena vzdělává dům svůj, bláznice pak rukama svýma boří jej. ² Kdo chodí v upřímnosti své, bojí se Hospodina, ale převrácený v cestách svých pohrdá jím. ³ V ústech blázna jest hůl pýchy, rtové pak moudrých ostríhají jich. ⁴ Když není volů, prázdné jsou jesle, ale hojná úroda jest v síle volů. ⁵ Svědek věrný neklamá, ale svědek falešný mluví lež. ⁶ Hledá posměvač moudrosti, a nenalézá, rozumnému pak umění snadné jest. ⁷ Odejdi od muže bláznivého, když neseznáš při něm rtů umění. ⁸ Moudrost opatrného jest, aby rozuměl cestě své, bláznovství pak bláznů ke lsti. ⁹ Blázen přikrývá hřích, ale mezi upřímnými dobrá vůle. ¹⁰ Srdce ví o hořkosti duše své, a k veselí jeho nepřimísí se cizí. ¹¹ Dům bezbožných vyhlazen bude, ale stánek upřímných zkvete. ¹² Cesta zdá se přímá člověku, a však dokonání její jest cesta k smrti. ¹³ Také i v smíchu bolí srdce, a cíl veselí jest zámutek. ¹⁴ Cestami svými nasytí se převrácený srdcem, ale muž dobrý štítí se jeho. ¹⁵ Hloupý věří každému slovu, ale opatrný šetří kroku svého. ¹⁶ Moudrý bojí se a odstupuje od zlého, ale blázen dotře a smělý jest. ¹⁷ Náhlý se dopouští bláznovství, a muž myšlení zlých v nenávisti bývá. ¹⁸ Dědičně vládnou hlupci bláznovstvím, ale opatrní bývají korunováni uměním. ¹⁹ Sklánějí se zlí před dobrými, a bezbožní u bran spravedlivého. ²⁰ Také i příteli svému v nenávisti bývá chudý, ale milovníci bohatého mnozí jsou. ²¹ Pohrdá bližním svým hříšník, ale kdož se slitovává nad chudými, blahoslavený jest. ²² Zajisté žeť bloudí, kteříž ukládají zlé; ale milosrdenství a pravda těm, kteříž smýšlejí dobré. ²³ Všelike práce bývá zisk, ale

slovo rtů jest jen k nouzi. ²⁴ Koruna moudrých jest bohatství jejich, bláznovství pak bláznivých bláznovstvím. ²⁵ Vysvobozuje duše svědek pravdomluvný, ale lstivý mluví lež. ²⁶ V bázni Hospodinově jestiž doufání silné, kterýž synům svým útočištěm bude. ²⁷ Bázeň Hospodina jest pramen života, k vyhýbání se osídlům smrti. ²⁸ Ve množství lidu jest sláva krále, ale v nedostatku lidu zahynutí vůdce. ²⁹ Zpozdilý k hněvu hojně má rozumu, ale náhlý pronáší bláznovství. ³⁰ Život těla jest srdce zdravé, ale hnis v kostech jest závist. ³¹ Kdo utiská chudého, útržku činí Učiniteli jeho; ale ctí jej, kdož se slitovává nad chudým. ³² Pro zlost svou odstrčen bývá bezbožný, ale naději má i při smrti své spravedlivý. ³³ V srdci rozumného odpočívá moudrost, co pak jest u vnitřnosti bláznů, nezatají se. ³⁴ Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích jest ku pohanění národům. ³⁵ Laskav bývá král na služebníka rozumného, ale hněviv na toho, kterýž hanbu činí.

15

¹ Odpověď měkká odvracuje hněv, ale řeč zperná vzbuzuje prchlivost. ² Jazyk moudrých ozdobuje umění, ale ústa bláznů vylévají bláznovství. ³ Na všelikém místě oči Hospodinovy spatřují zlé i dobré. ⁴ Zdravý jazyk jest strom života, převrácenost pak z něho ztroskotání od větru. ⁵ Blázen pohrdá cvičením otce svého, ale kdož ostříhá naučení, opatrnosti nabude. ⁶ V domě spravedlivého jest hojnost veliká, ale v úrodě bezbožného zmatek. ⁷ Rtové moudrých rozsívají umění, srdce pak bláznů ne tak. ⁸ Obět bezbožných ohavností jest Hospodinu, ale modlitba upřímych líbí se jemu. ⁹ Ohavností jest Hospodinu cesta bezbožného, toho pak, kdož následuje spravedlnosti, miluje. ¹⁰ Trestání přísné opouštějícímu

cestu, a kdož nenávidí domlouvání, umře. ¹¹ Peklo i zatracení jest před Hospodinem, čím více srdce synů lidských? ¹² Nemiluje posměvač toho, kterýž ho tresce, aniž k moudrým přistoupí. ¹³ Srdce veselé obveseluje tvář, ale pro žalost srdce duch zkormoucen bývá. ¹⁴ Srdce rozumného hledá umění, ale ústa bláznů pasou se bláznovstvím. ¹⁵ Všickni dnové chudého zlí jsou, ale dobromyslného hody ustavičné. ¹⁶ Lepší jest maličko s bázní Hospodinovou než poklad veliký s nepokojem. ¹⁷ Lepší jest krmě z zelí, kdež jest láska, nežli z krmného vola, kdež jest nenávist. ¹⁸ Muž hněvivý vzbuzuje sváry, ale zpozdlý k hněvu upokojuje svadu. ¹⁹ Cesta lenivého jest jako plot z trní, ale stezka upřímých jest vydlážená. ²⁰ Syn moudrý obveseluje otce, bláznivý pak člověk pohrdá matkou svou. ²¹ Bláznovství jest veselím bláznů, ale člověk rozumný upřímo kráčetí směřuje. ²² Kdež není rady, zmařena bývají usilování, ale množství rádců ostojí. ²³ Vesel bývá člověk z odpovědi úst svých; nebo slovo v čas příhodný ó jak jest dobré! ²⁴ Cesta života vysoko jest rozumnému proto, aby se uchýlil od pekla dole. ²⁵ Dům pyšných vyvrací Hospodin, meze pak vdovy upevňuje. ²⁶ Ohavností jsou Hospodinu myšlení zlého, ale čistých řeči vzácné. ²⁷ Kdož dychtí po lakomství, kormoutí dům svůj; ale kdož nenávidí darů, živ bude. ²⁸ Srdce spravedlivého přemýšluje, co má mluvit, ale ústa bezbožných vylévají všelijakou zlost. ²⁹ Vzdálen jest Hospodin od bezbožných, ale modlitbu spravedlivých vyslýchá. ³⁰ To, což se zraku naskýtá, obveseluje srdce; pověst dobrá tukem naplňuje kosti. ³¹ Ucho, kteréž poslouchá trestání života, u prostřed moudrých bydliti bude. ³² Kdo se vyhýbá cvičení, zanedbává duše své; ale kdož přijímá domlouvání, má rozum. ³³ Bázeň Hospodinova jest cvičení se moudrosti, a slávu předchází

ponížení.

16

¹ Při člověku bývá spořádání myšlení, ale od Hospodina jest řeč jazyka. ² Všecky cesty člověka čisté se jemu zdají, ale kterýž zpytuje duchy, Hospodin jest. ³ Uval na Hospodina činy své, a budou upevněna předsevzetí tvá. ⁴ Hospodin všecko učinil pro sebe samého, také i bezbožného ke dni zlému. ⁵ Ohavností jest Hospodinu každý pyšného srdce; by sobě na pomoc i jiné přivzal, neujde pomsty. ⁶ Milosrdenstvím a pravdou očištěna bývá nepravost, a v bázni Hospodinově uchází se zlého. ⁷ Když se líbí Hospodinu cesty člověka, také i nepřátely jeho spokojuje k němu. ⁸ Lepší jest maličko s spravedlností, než množství důchodů nespravedlivých. ⁹ Srdce člověka přemýšlí o cestě své, ale Hospodin spravuje kroky jeho. ¹⁰ Rozhodnutí jest ve rtech královských, v soudu neuchylují se ústa jeho. ¹¹ Váha a závaží jsou úsudek Hospodinův, a všechna závaží v pytlíku jeho nařízení. ¹² Ohavností jest králům činiti bezbožně; nebo spravedlností upevňován bývá trůn. ¹³ Rtové spravedliví líbezní jsou králům, a ty, kteříž upřímě mluví, milují. ¹⁴ Rozhněvání královo jistý posel smrti, ale muž moudrý ukrotí je. ¹⁵ V jasné tváři královské jest život, a přívětivost jeho jako oblak s deštěm jarním. ¹⁶ Mnohem lépe jest nabyti moudrosti než zlata nejčistšího, a nabyti rozumnosti lépe než stříbra. ¹⁷ Cesta upřímych jest odstoupiti od zlého; ostríhá duše své ten, kdož ostríhá cesty své. ¹⁸ Před setřením bývá pýcha, a před pádem pozdvižení ducha. ¹⁹ Lépe jest poníženého duchu býti s pokornými, než děliti kořist s pyšnými. ²⁰ Ten, kdož pozoruje slova, nalézá dobré; a kdož doufá v Hospodina, blahoslavený jest. ²¹ Ten, kdož jest moudrého srdce, slove rozumný, a sladkost rtů

přidává naučení. ²² Rozumnost těm, kdož ji mají, jest pramen života, ale umění bláznů jest bláznovství. ²³ Srdce moudrého rozumně spravuje ústa svá, tak že rty svými přidává naučení. ²⁴ Plást medu jsou řeči utěšené, sladkost duši, a lékařství kostem. ²⁵ Cesta zdá se přímá člověku, ale dokonání její jistá cesta smrti. ²⁶ Ělověk pracovitý pracuje sobě, nebo ponoukají ho ústa jeho. ²⁷ Muž nešlechtný vykopává zlé, v jehožto rtech jako oheň spalující. ²⁸ Muž převrácený rozsívá sváry, a klevetník rozlučuje přátele. ²⁹ Muž ukrutný přeluzuje bližního svého, a uvodí jej na cestu nedobrou. ³⁰ Zamhuřuje oči své, smýšleje věci převrácené, a zmítaje pysky svými, vykonává zlé. ³¹ Koruna ozdobná jsou šediny na cestě spravedlnosti se nalézající. ³² Lepší jest zpozdlý k hněvu než silný rek, a kdož panuje nad myslí svou nežli ten, kterýž dobyl města. ³³ Do klínu umítán bývá los, ale od Hospodina všecko řízení jeho.

17

¹ Lepší jest kus chleba suchého s pokojem, nežli dům plný nabitých hovad s svárem. ² Služebník rozumný panovati bude nad synem, kterýž jest k hanbě, a mezi bratřími děliti bude dědictví. ³ Teglík stříbra a pec zlata zkušuje, ale srdcí Hospodin. ⁴ Zlý člověk pozoruje řeči nepravých, a lhář poslouchá jazyka převráceného. ⁵ Kdo se posmívá chudému, útržku činí Učiniteli jeho; a kdo se z bídy raduje, nebude bez pomsty. ⁶ Koruna starců jsou vnukové, a ozdoba synů otcové jejich. ⁷ Nesluší na blázna řeči znamenité, ovšem na kníže řeč lživá. ⁸ Jako kámen drahý, tak bývá vzácný dar před očima toho, kdož jej bere; k čemukoli směřuje, daří se jemu. ⁹ Kdo přikrývá přestoupení, hledá lásky; ale kdo obnovuje věc, rozlučuje přátele. ¹⁰ Více se chápá rozumného jedno

domluvení, nežli by blázna stokrát ubil. ¹¹ Zpurný toliko zlého hledá, pročez přísný posel na něj poslán bývá. ¹² Lépe člověku potkati se s nedvědicí osířalou, nežli s bláznem v bláznovství jeho. ¹³ Kdo odplacuje zlým za dobré, neodejdeť zlé z domu jeho. ¹⁴ Začátek svady jest, jako když kdo protrhuje vodu; protož prvé než by se zsilil svár, přestaň. ¹⁵ Kdož ospravedlňuje nepravého, i kdož odsuzuje spravedlivého, ohavností jsou Hospodinu oba jednostejně. ¹⁶ K čemu jest zboží v ruce blázna, když k nabytí moudrosti rozumu nemá? ¹⁷ Všelikeho času miluje, kdož jest přítelem, a bratr v ssoužení ukáže se. ¹⁸ Ělověk bláznivý ruku dáváje, činí slib před přítelem svým. ¹⁹ Kdož miluje svadu, miluje hřích; a kdo vyvyšuje ústa svá, hledá potření. ²⁰ Převrácené srdce nenalézá toho, což jest dobrého; a kdož má vrtký jazyk, upadá v těžkost. ²¹ Kdo zplodil blázna, k zámutku svému zplodil jej, aniž se bude radovati otec nemoudrého. ²² Srdce veselé očerstvuje jako lékařství, ale duch zkormoucený vysušuje kosti. ²³ Bezbožný tajně běře dar, aby převrátil stezky soudu. ²⁴ Na obličejí rozumného vidí se moudrost, ale oči blázna těkají až na konec země. ²⁵ K žalosti jest otci svému syn blázen, a k hořkosti rodičce své. ²⁶ Jistě že pokutovati spravedlivého není dobré, tolikéž, aby knížata bítí měli pro upřímost. ²⁷ Zdržuje řeči své muž umělý; drahého ducha jest muž rozumný. ²⁸ Také i blázen, mlče, za moudrého jmín bývá, a zacpáváje rty své, za rozumného.

18

¹ Svémyslný hledá toho, což se jemu líbí, a ve všelijakou věc plete se. ² Nezalibuje sobě blázen v rozumnosti, ale v tom, což zjevuje srdce jeho. ³ Když přijde bezbožný, přichází také pohrdání, a s lehkomyšlným

útržka. ⁴ Slova úst muže vody hluboké, potok rozvodnilý pramen moudrosti. ⁵ Přijímati osobu bezbožného není dobré, abys převrátil spravedlivého v soudu. ⁶ Rtové blázna směřují k svadě, a ústa jeho bití se domluví. ⁷ Ústa blázna k setření jemu, a rtové jeho osídlem duši jeho. ⁸ Slova utrhače jsou jako ubitých, ale však sstupují do vnitřností života. ⁹ Také ten, kdož jest nedbalý v práci své, bratr jest mrhače. ¹⁰ Věže pevná jest jméno Hospodinovo; k němu se uteče spravedlivý, a bude povýšen. ¹¹ Zboží bohatého jest město pevné jeho, a jako zeď vysoká v mysli jeho. ¹² Před setřením vyvyšuje se srdce člověka, ale před povýšením bývá ponížení. ¹³ Kdož odpovídá něco, prvé než vyslyší, počítá se to za bláznovství jemu a za lehkost. ¹⁴ Duch muže snáší nemoc svou, ducha pak zkormoučeného kdo snese? ¹⁵ Srdce rozumného dosahuje umění, a ucho moudrých hledá umění. ¹⁶ Dar člověka uprostranňuje jemu, a před obličej mocných přivodí jej. ¹⁷ Spravedlivý zdá se ten, kdož jest první v své při, ale když přichází bližní jeho, tedy stihá jej. ¹⁸ Los pokojí svady, a mezi silnými rozeznává. ¹⁹ Bratr křivdou uražený tvrdší jest než město nedobyté, a svárové jsou jako závora u hradu. ²⁰ Ovocem úst jednoho každého nasyceno bývá břicho jeho, úrodou rtů svých nasycen bude. ²¹ Smrt i život jest v moci jazyka, a ten, kdož jej miluje, bude jísti ovoce jeho. ²² Kdo nalezl manželku, nalezl věc dobrou, a navázil lásky od Hospodina. ²³ Poníženě mluví chudý, ale bohatý odpovídá tvrdě. ²⁴ Ten, kdož má přátele, má se míti přátelsky, poněvadž přítel bývá vlastnější než bratr.

19

¹ Lepší jest chudý, jenž chodí v upřímnosti své, nežli převrácený ve rtech svých, kterýž jest blázen. ² Jistě že bez umění duši není dobře, a kdož jest kvapných noh,

hřeší. ³ Bláznovství člověka převrací cestu jeho, ačkoli proti Hospodinu zpouzí se srdce jeho. ⁴ Statek přidává přítel množství, ale chudý od přítele svého odloučen bývá. ⁵ Svědek falešný nebude bez pomsty, a kdož mluví lež, neuteče. ⁶ Mnozí pokoří se před knížetem, a každý jest přítel muži štědrému. ⁷ Všickni bratří chudého v nenávisti jej mají; čím více přátelé jeho vzdalují se od něho! Když volá za nimi, není jich. ⁸ Ten, kdož miluje duši svou, nabývá moudrosti, a ostříhá opatrnosti, aby našel dobré. ⁹ Svědek falešný nebude bez pomsty, a kdož mluví lež, zahyne. ¹⁰ Nesluší na blázna rozkoš, a ovšem, aby služebník nad knížaty panoval. ¹¹ Rozum člověka zdržuje hněv jeho, a čest jeho jest prominouti provinění. ¹² Prchlivost královská jako řvání mladého lva jest, a ochotnost jeho jako rosa na bylinu. ¹³ Trápení otci svému jest syn bláznivý, a ustavičné kapání žena svárlivá. ¹⁴ Dům a statek jest po rodičích, ale od Hospodina manželka rozumná. ¹⁵ Lenost přivodí tvrdý sen, a duše váhavá lačnosti bude. ¹⁶ Ten, kdož ostříhá příkázání, ostříhá duše své; ale kdož pohrdá cestami svými, zahyne. ¹⁷ Kdo uděluje chudému, půjčuje Hospodinu, a onť za dobrodiní jeho odplatí jemu. ¹⁸ Tresci syna svého, dokudž jest o něm naděje, a k zahynutí jeho neodpouštěj jemu duše tvá. ¹⁹ Veliký hněv ukazuj, odpouštěje trestání, proto že poněvadž odpouštíš, potom více trestati budeš. ²⁰ Poslouchej rady, a přijímej kázeň, abys vždy někdy moudrý byl. ²¹ Mnozí úmyslové jsou v srdci člověka, ale uložení Hospodinovo toť ostojí. ²² Žádaná věc člověku jest dobře činiti jiným, ale počestnější jest chudý než muž lživý. ²³ Bázeň Hospodinova k životu. Takový jsa nasycen, bydlí, aniž neštěstím navštíven bývá. ²⁴ Lenivý schovává ruku svou za řádra, ani k ústům svým jí nevztáhne. ²⁵ Ubí posměvače, ať se hlupec dovtípí; a potresci rozumného, ať

porozumí umění. ²⁶ Syn, kterýž hanbu a lehkost činí, hubí otce, a zahání matku. ²⁷ Přestaň, synu můj, poslouchati učení, kteréž od řečí rozumných odvozuje. ²⁸ Svědek nešlechtný posmívá se soudu, a ústa bezbožných přikrývají nepravost. ²⁹ Nebo na posměvače hotoví jsou nálezové, a rány na hřbet bláznů.

20

¹ Víno činí posměvače, a nápoj opojný nepokojného; pročez každý, kdož se kochá v něm, nebývá moudrý. ² Hruza královská jako řvání mladého lva; kdož ho rozhněvá, hřeší proti životu svému. ³ Přestati od sváru jest to každému ku poctivosti, ale kdožkoli se do nich zapletá, blázen jest. ⁴ Lenoch neoře pro zimu, pročez žebrati bude ve žni, ale nadarmo. ⁵ Rada v srdci muže voda hluboká, muž však rozumný dosáhne jí. ⁶ Větší díl lidí honosí se účinností svou, ale v pravdě takového kdo nalezne? ⁷ Spravedlivý ustavičně chodí v upřímnosti své; blažení synové jeho po něm. ⁸ Král sedě na soudné stolici, rozhání očima svýma všechno zlé. ⁹ Kdo může říci: Očistil jsem srdce své? Èist jsem od hříchu svého? ¹⁰ Závaží rozdílná a míra rozdílná, obé to ohavností jest Hospodinu. ¹¹ Po skutcích svých poznáno bývá také i pachole, jest-li upřímé a pravé dílo jeho. ¹² Ucho, kteréž slyší, a oko, kteréž vidí, obé to učinil Hospodin. ¹³ Nemiluj snu, abys nezchudl, otevři oči své, a nasytíš se chlebem. ¹⁴ Zlé, zlé, říká ten, kdož kupuje, a odejda, tedy se chlubí. ¹⁵ Zlato a množství perel, a nejdražší klínůt jsou rtové umění. ¹⁶ Vezmi roucho toho, kterýž slíbil za cizího, a kdo za cizozemku, základ jeho. ¹⁷ Chutný jest někomu chléb falše, ale potom ústa jeho pískem naplněna bývají. ¹⁸ Myšlení radou upevňuj, a s opatrnou radou veď boj. ¹⁹ Kdo vynáší tajnost, chodí neupřímě, pročez k lahodícímu rty svými nepřiměšuj se.

²⁰ Kdo zlořečí otci svému neb matce své, zhasne svíce jeho v temných mrákotách. ²¹ Dědictví rychle z počátku nabytému naposledy nebývá dobrořečeno, ²² Neříkej: Odplatím se zlým; očekávej na Hospodina, a vysvobodí tě. ²³ Ohavností jsou Hospodinu závaží rozdílná, a váhy falešné neoblibuje. ²⁴ Od Hospodina jsou krokové muže, ale člověk jak vyrozumívá cestě jeho? ²⁵ Osídlo jest člověku pohliti věc posvěcenou, a po slibu zase toho vyhledávati. ²⁶ Král moudrý rozptyluje bezbožné, a uvedí na ně pomstu. ²⁷ Duše člověka jest svíce Hospodinova, kteráž zpytuje všechny vnitřnosti srdečné. ²⁸ Milosrdenství a pravda ostríhají krále, a milosrdenstvím podpírá se trůn jeho. ²⁹ Ozdoba mládenců jest síla jejich, a okrasa starců šediny. ³⁰ Modřiny ran jsou lékařství při zlém, a bití vnitřností života.

21

¹ Jako potůčkové vod jest srdce královo v ruce Hospodinově; kamžkoli chce, nakloňuje ho. ² Všelická cesta člověka přímá se zdá jemu, ale kterýž zpytuje srdce, Hospodin jest. ³ Vykonávati spravedlnost a soud více se líbí Hospodinu nežli obět. ⁴ Vysokost očí, širokost srdce, a orání bezbožných jest hříchem. ⁵ Myšlení bedlivého všelijak ku prospěchu přicházejí, ale každého toho, kdož kvapný jest, toliko k nouzi. ⁶ Pokladové jazykem lživým shromáždění jsou marnost pomíjející hledajících smrti. ⁷ Zhouba, kterouž činí bezbožníci, bydleti bude u nich; nebo se zpěčují činiti soudu. ⁸ Muž, jehož cesta převrácená jest, cizí jest, čistého pak dílo přímé jest. ⁹ Lépe jest bydleti v koutě na střeše, nežli s ženou svárlivou v domě společném. ¹⁰ Duše bezbožného žádá zlého, ani přítel jeho jemu příjemný nebývá. ¹¹ Posměvač když bývá trestán, hloupý bývá moudřejší; a když se uměle nakládá s moudrým,

přijímá umění. ¹² Vyučuje Bůh spravedlivého na domě bezbožného, kterýž vyvrací bezbožné pro zlost. ¹³ Kdo zacpává ucho své k volání chudého, i on sám volati bude, a nebude vyslyšán. ¹⁴ Dar skrytý ukrojuje prchlivost, a pocta v klíně hněv prudký. ¹⁵ Radostí jest spravedlivému činiti soud, ale hrůzou činitelům nepravosti. ¹⁶ Ělověk bloudící z cesty rozumnosti v shromáždění mrtvých odpočívati bude. ¹⁷ Muž milující veselost nuzníkem bývá, a kdož miluje víno a masti, nezbohatne. ¹⁸ Výplatou za spravedlivého bude bezbožný, a za upřímé ošemetný. ¹⁹ Lépe jest bydleti v zemi pusté než s ženou svárlivou a zlostnou. ²⁰ Poklad žádostivý a olej jest v příbytku moudrého, bláznivý pak člověk zžírá jej. ²¹ Kdo snažně následuje spravedlnosti a milosrdenství, nalézá život, spravedlnost i slávu. ²² Do města silných vchází moudrý, a boří pevnost doufání jeho. ²³ Kdo ostříhá úst svých a jazyka svého, ostříhá od úzkosti duše své. ²⁴ Hrdého a pyšného jméno jest posměvač, kterýž vše s neochotností a pýchou dělá. ²⁵ Žádost lenivého zabijí jej, nebo nechť ruce jeho dělají. ²⁶ Každého dne žádostí hoří, spravedlivý pak dává a neskoupí se. ²⁷ Oběť bezbožných ohavností jest, ovšem pak jestliže by ji s nešlechetností obětovali. ²⁸ Svědek lživý zahyne, ale muž, kterýž co slyší, stále mluvíti bude. ²⁹ Muž bezbožný zatvrzuje tvář svou, upřímný pak měří cestu svou. ³⁰ Není žádné moudrosti, ani opatrnosti, ani rady proti Hospodinu. ³¹ Kůň strojen bývá ke dni boje, ale Hospodinovo jest vysvobození.

22

¹ Vzácnější jest jméno dobré než bohatství veliké, a přízeň lepší než stříbro a zlato. ² Bohatý a chudý potkávají se, učinitel obou jest Hospodin. ³ Opatrný vida zlé, vyhne se, ale hloupí předce jdouce, těžkosti docházejí. ⁴ Pokory a

bázně Hospodinovy odplata jest bohatství a sláva i život.
⁵ Trní a osídla jsou na cestě převráceného; kdož ostríhá duše své, vzdálí se od nich. ⁶ Vyučuj mladého podle způsobu cesty jeho; nebo když se i zstará, neuchýlí se od ní. ⁷ Bohatý nad chudými panuje, a vypůjčující bývá služebníkem toho, jenž půjčuje. ⁸ Kdo rozsívá nepravost, žítí bude trápení; prut zajisté prchlivosti jeho přestane. ⁹ Oko dobrotivé, onoť požehnáno bude; nebo udílí z chleba svého chudému. ¹⁰ Vyvrz posměvače, a odejdetť svada, anobř přestane svár a lehkost. ¹¹ Kdo miluje čistotu srdce, a v čích rtech jest příjemnost, takového král přítelem bývá. ¹² Oči Hospodinovy ostríhají umění, ale snažnosti ošemetného převrací. ¹³ Říká lenoch: Lev jest vně, naprostřed ulic byl bych zabít. ¹⁴ Jáma hluboká ústa postranních; ten, na kohož se hněvá Hospodin, vpadne tam. ¹⁵ Bláznovství přivázáno jest k srdci mladého, ale metla kázně vzdálí je od něho. ¹⁶ Kdo utiská nuzného, aby rozmnožil své, a dává bohatému, jistotně bude v nouzi. ¹⁷ Nakloň ucha svého, a slyš slova moudrých, a mysl svou přilož k učení mému. ¹⁸ Nebo to bude utěšenou věcí, jestliže je složíš v srdci svém, budou-li spolu nastrojena ve rtech tvých. ¹⁹ Aby bylo v Hospodinu doufání tvé, oznamujť to dnes. I ty také ostríhej toho. ²⁰ Zdaližť jsem nenapsal znamenitých věcí z strany rad a umění, ²¹ Aťbych v známost uvedl jistotu řečí pravých, tak abys vynášeti mohl slova pravdy těm, kteříž by k tobě poslali? ²² Nelup nuzného, proto že nuzný jest, aniž potírej chudého v bráně. ²³ Nebo Hospodin povede při jejich, a vydře duši těm, kteříž vydírají jim. ²⁴ Nebývej přítelem hněvivého, a s mužem prchlivým neobcuj, ²⁵ Abys se nenaučil stezkám jeho, a nevložil osídla na duši svou. ²⁶ Nebývej mezi rukojměmi, mezi slibujícími za dluhy. ²⁷ Nemáš-li, čím bys zaplatil, proč má kdo bráti lůže tvé

pod tebou? ²⁸ Nepřenášej mezníku starodávniho, kterýž učinili otcové tvoji. ²⁹ Vídáš-li, že muž snažný v díle svém před králi stává? Nestává před nepatrnými.

23

¹ Když sedneš k jídlu se pánem, pilně šetř, co jest před tebou. ² Jinak vrazil bys nůž do hrdla svého, byli bys lakotný. ³ Nežádej lahůdek jeho, nebo jsou pokrm oklamavatelny. ⁴ Neusiluj, abys zbohatl; od opatrnosti své přestaň. ⁵ K bohatství-liž bys obrátil oči své? Poněvadž v náhle mizí; nebo sobě zdělalo křídla podobná orličím, a zaletuje k nebi. ⁶ Nejez chleba člověka závistivého, a nežádej lahůdek jeho. ⁷ Nebo jak on sobě tebe váží v mysli své, tak ty pokrmu toho. Díť: Jez a pí, ale srdce jeho není s tebou. ⁸ Skyvu svou, kterouž jsi snědl, vyvrátíš, a zmaříš slova svá utěšená. ⁹ Před bláznem nemluv, nebo pohrdne opatrností řečí tvých. ¹⁰ Nepřenášej mezníku starodávniho, a na pole sirotek nevcházej. ¹¹ Silnýť jest zajisté ochránce jejich; onť povede při jejich proti tobě. ¹² Zaveď k učení mysl svou, a uši své k řečem umění. ¹³ Neodjímej od mladého kázně; nebo umrskáš-li jej metlou, neumřeť. ¹⁴ Ty metlou jej mrskávej, a tak duši jeho z pekla vytrhneš. ¹⁵ Synu můj, bude-li moudré srdce tvé, veseliti se bude srdce mé všelijak ve mně; ¹⁶ A plésati budou ledví má, když mluvití budou rtové tvoji pravé věci. ¹⁷ Nechť nezávidí srdce tvé hříšníku, ale raději choď v bázni Hospodinově celý den. ¹⁸ Nebo poněvadž jest odplata, naděje tvá nebude podřata. ¹⁹ Slyš ty, synu můj, a buď moudrý, a naprav na cestu srdce své. ²⁰ Nebývej mezi pijány vína, ani mezi žráči masa. ²¹ Nebo opilec a žráč zchudne, a ospálnivost v hadry obléčí. ²² Poslouchej otce svého, kterýž tě zplodil, aniž pohrdej matkou svou, když se zstará. ²³ Pravdy nabuď, a neprodávej jí, též moudrosti,

umění a rozumnosti. ²⁴ Náramně bývá potěšen otec spravedlivého, a ten, kdož zplodil moudrého, veselí se z něho. ²⁵ Nechať se tedy veselí otec tvůj a matka tvá, a ať pléše rodička tvá. ²⁶ Dej mi, synu můj, srdce své, a oči tvé cest mých ať ostříhají. ²⁷ Nebo nevěstka jest jáma hluboká, a studnice těsná žena cizí. ²⁸ Onať také jako loupežník úklady činí, a zoufalce na světě rozmnožuje. ²⁹ Komu běda? komu ouvech? komu svady? komu křik? komu rány darmo? komu červenost očí? ³⁰ Těm, kteříž se zdržují na víně; těm, kteříž chodí, aby vyhledali strojené víno. ³¹ Nehleď na víno rdící se, že vydává v koflíku záři svou, a přímo vyskakuje. ³² Naposledy jako had uštípne, a jako štír uštkne. ³³ Oči tvé hleděti budou na cizí, a srdce tvé mluvití bude převrácené věci, ³⁴ A budeš jako ten, kterýž spí u prostřed moře, a jako ten, kterýž spí na vrchu sloupu bárky. ³⁵ Díš: Zbili mne, a nestonal jsem, tloukli mne, a nečil jsem; když procítím, dám se zase v to.

24

¹ Nenásleduj lidí zlých, aniž žádej bývati s nimi. ² Nebo o zhoubě přemýšlí srdce jejich, a rtové jejich o trápení mluví. ³ Moudrostí vzdělán bývá dům, a rozumností upevněn. ⁴ Skrže umění zajisté pokojové naplnění bývají všelijakým zbožím drahým a utěšeným. ⁵ Muž moudrý jest silný, a muž umělý přidává síly. ⁶ Nebo skrže rady opatrné svedeš bitvu, a vysvobození skrže množství rádců. ⁷ Vysoké jsou bláznu moudrosti; v bráně neotevře úst svých. ⁸ Kdo myslí zle činiti, toho nešlechetným nazovou. ⁹ Zlé myšlení blázna jest hřích, a ohavnost lidská posměvač. ¹⁰ Budeš-li se lenovati ve dni ssoužení, špatná bude síla tvá. ¹¹ Vytrhuj jaté k smrti; nebo od těch, ješto se chýlí k zabítí, což bys se zdržel? ¹² Díš-li: Aj, nevěděli jsme o tom: zdaliž ten, jenž zpytuje srdce,

nerozumí, a ten, kterýž jest strážce duše tvé, nezná, a neodplatí každému podlé skutků jeho? ¹³ Synu můj, jez med, nebo dobrý jest, a plást sladký dásním tvým. ¹⁴ Tak umění moudrosti duši tvé. Jestliže ji najdeš, onať bude mzda, a naděje tvá nebude vyřata. ¹⁵ Nečiniž úkladů, ó bezbožníče, příbytku spravedlivého, a nekaz odpočinutí jeho. ¹⁶ Nebo ač sedmkrát padá spravedlivý, však zase povstává, bezbožníci pak padají ve zlém. ¹⁷ Když by padl nepřítel tvůj, neraduj se, a když by klesl, nechať nepléše srdce tvé, ¹⁸ Aby snad nepopatřil Hospodin, a nelíbilo by se to jemu, a odvrátil by od něho hněv svůj. ¹⁹ Nehněvej se příčinou zlostníků, aniž následuj bezbožných. ²⁰ Nebo zlý nebude míti odplaty; svíce bezbožných zhasne. ²¹ Boj se Hospodina, synu můj, i krále, a k neustavičným se nepřiměšuj. ²² Nebo v náhle nastane bída jejich, a pomstu obou těch kdo zná? ²³ Také i toto moudrým náleží: Přijímati osobu v soudu není dobré. ²⁴ Toho, kdož říká bezbožnému: Spravedlivý jsi, klnouti budou lidé, a v ošklivost jej vezmou národové. ²⁵ Ale kteříž kárají, budou potěšeni, a přijde na ně požehnání dobrého. ²⁶ Bude líbati rty toho, kdož mluví slova pravá. ²⁷ Nastroj vně dílo své, a sprav je sobě na poli; potom také vystavíš dům svůj. ²⁸ Nebývej svědkem všetečným proti bližnímu svému, aniž lahodně namlouvej rty svými. ²⁹ Neříkej: Jakž mi učinil, tak mu učiním; odplatím muži tomu podlé skutku jeho. ³⁰ Přes pole muže lenivého šel jsem, a přes vinici člověka nemoudrého, ³¹ A aj, porostlo všudy trnám, přikryly všecko kopřivy, a ohrada kamenná její byla zbořená. ³² A vida to, posoudil jsem toho; vida, vzal jsem to k výstraze. ³³ Maličko pospíš, maličko zdřímeš, maličko složíš ruce, abys poležel, ³⁴ V tom přijde jako pocestný chudoba tvá, a nouze tvá jako muž zbrojný.

25

¹ Jaké i tato jsou přísloví Šalomounova, kteráž shromáždili muži Ezechiáše, krále Judského: ² Sláva Boží jest skrýváti věc, ale sláva králů zpytovat věc. ³ Vysokosti nebes, a hlubokosti země, a srdce králů není žádného vystižení. ⁴ Jako když bys odjal trůsku od stříbra, ukáže se slevači nádoba čistá: ⁵ Tak když odejmeš bezbožného od obličej králova, tedy utvrzen bude v spravedlnosti trůn jeho. ⁶ Nestavěj se za znamenitého před králem, a na místě velikých nestůj. ⁷ Nebo lépe jest, aťby řečeno bylo: Vstup sem, nežli abys snížen byl před knížetem; což vídávají oči tvé. ⁸ Nevcházej v svár kvapně, tak abys naposledy něčeho se nedopustil, kdyby tě zahanbil bližní tvůj. ⁹ Srovnej při svou s bližním svým, a tajné věci jiného nevyjevuj, ¹⁰ Aťby lehkosti neučinil ten, kdož by to slyšel, až by i zlá pověst tvá nemohla jíti nazpět. ¹¹ Jablka zlatá s řezbami stříbrnými jest slovo propověděné případně. ¹² Náušnice zlatá a ozdoba z ryzího zlata jest trestatel moudrý u toho, jenž poslouchá. ¹³ Jako studenost sněžná v čas žně, tak jest posel věrný těm, kteříž jej posílají; nebo duši pánů svých očerstvuje. ¹⁴ Jako oblakové a vítr bez deště, tak člověk, kterýž se chlubí darem lživým. ¹⁵ Snášelivostí nakloněn bývá vývoda, a jazyk měkký láme kosti. ¹⁶ Nalezneš-li med, jez, pokudž by dosti bylo tobě, abys snad nasycen jsa jím, nevyvrátil ho. ¹⁷ Zdržuj nohu svou od domu bližního svého, aby syt jsa tebe, neměl tě v nenávisti. ¹⁸ Kladivo a meč a střela ostrá jest každý, kdož mluví falešné svědectví proti bližnímu svému. ¹⁹ Zub vylomený a noha vytknutá jest doufání v převráceném v den úzkosti. ²⁰ Jako ten, kdož svlácí oděv v čas zimy, a ocet lije k sanitru, tak kdož zpívá písničky srdci smutnému. ²¹ Jestliže by lačněl ten, jenž tě nenávidí, nakrm jej chlebem, a žíznil-li by, napoj jej vodou. ²² Nebo

uhlí řeřavé shromáždíš na hlavu jeho, a Hospodin odplatí tobě. ²³ Vítr půlnoční zplozuje déšť, a tvář hněvivá jazyk tajně utrhající. ²⁴ Lépe jest bydleti v koutě na střeše, nežli s ženou svárlivou v domě společném. ²⁵ Voda studená duši ustalé jest novina dobrá z země daleké. ²⁶ Studnice nohami zakalená a pramen zkažený jest spravedlivý z místa svého před bezbožným vystrčený. ²⁷ Jísti mnoho medu není dobře; tak zpytování slávy jejich není slavné. ²⁸ Město rozbořené beze zdi jest muž, kterýž nemá moci nad duchem svým.

26

¹ Jako sníh v létě, a jako déšť ve žni, tak nepřipadá na blázna čest. ² Jako vrabec přenáší se, a vlaštovice létá, tak zlořečení bez příčiny nedojde. ³ Bič na koně, uzda na osla, a kyj na hřbet blázna. ⁴ Neodpovídej bláznů podlé bláznovství jeho, abys i ty jemu nebyl podobný. ⁵ Odpověz bláznů podlé bláznovství jeho, aby sám u sebe nebyl moudrý. ⁶ Jako by nohy oseká, bezpráví se dopouští ten, kdož svěruje poselství bláznů. ⁷ Jakož nejednostejní jsou hnátové kulhavého, tak řeč v ústech bláznů. ⁸ Jako vložití kámen do praku, tak jest, když kdo ctí blázna. ⁹ Trn, kterýž se dostává do rukou opilého, jest přísloví v ústech bláznů. ¹⁰ Veliký pán stvořil všecko, a dává odplatu bláznů, i odměnu přestupníkům. ¹¹ Jakož pes navracuje se k vývratku svému, tak blázen opětuje bláznovství své. ¹² Spatřil-li bys člověka, an jest moudrý sám u sebe, naděje o bláznů lepší jest než o takovém. ¹³ Říká lenoch: Lev lýtý jest na cestě, lev jest v ulici. ¹⁴ Dvěře se obracejí na stežejích svých, a lenoch na lůži svém. ¹⁵ Schovává lenivý ruku svou za řádra; těžko mu vztáhnouti ji k ústům svým. ¹⁶ Moudřejší jest lenivý u sebe sám, nežli sedm odpovídajících s soudem. ¹⁷ Psa za uši lapá, kdož odcházeje, hněvá

se ne v své při. ¹⁸ Jako nesmyslný vypouští jiskry a šípy smrtelné, ¹⁹ Tak jest každý, kdož oklamává bližního, a říká: Zdaž jsem nežertoval? ²⁰ Když není dřev, hasne oheň; tak když nebude klevetníka, utichne svár. ²¹ Uhel mrtvý k roznícení, a drva k ohni, tak člověk svárlivý k roznícení svady. ²² Slova utrhače jako ubitých, ale však sstupují do vnitřností života. ²³ Stříbrná trůska roztažená po střepě jsou rtové protivní a srdce zlé. ²⁴ Rty svými za jiného se staví ten, jenž nenávidí, ale u vnitřnosti své skládá lest. ²⁵ Když se ochotný ukáže řečí svou, nevěř mu; nebo sedmera ohavnost jest v srdci jeho. ²⁶ Přikrývána bývá nenávist chytře, ale zlost její zjevena bývá v shromáždění. ²⁷ Kdo jámu kopá, do ní upadá, a kdo valí kámen, na něj se obrací. ²⁸ Člověk jazyka ošemetného v nenávisti má ponížené, a ústy úlisnými způsobuje pád.

27

¹ Neclub se dnem zítřejším, nebo nevíš, co ten den přinese. ² Nechat tě chválí jiní, a ne ústa tvá, cizí, a ne rtové tvoji. ³ Tíž má kamen, a váhu písek, ale hněv blázna těžší jest nad to obé. ⁴ Ukrutnatě věc hněv a prudká prchlivost, ale kdo ostojí před závistí? ⁵ Lepší jest domlouvání zjevné, než milování tajné. ⁶ Bezpečnější rány od přítele, než lahodná líbání nenávidícího. ⁷ Duše sytá pohrdá i medem, ale duši lačné každá hořkost sladká. ⁸ Jako pták zaletuje od hnízda svého, tak muž odchází od místa svého. ⁹ Mast a kadění obveseluje srdce; tak sladkost přítele víc než rada vlastní. ¹⁰ Přítele svého a přítele otce svého neopouštěj, a do domu bratra svého nechod v čas bídy své; lepšíť jest soused blízký, než bratr daleký. ¹¹ Buď moudrý, synu můj, a obvesel srdce mé, ať mám co odpověditi tomu, kdož mi utrhá. ¹² Opatrný vida zlé, vyhne se, ale hloupí předce jdouce, těžkosti docházejí.

¹³ Vezmi roucho toho, kterýž slíbil za cizího, a od toho, kdo za cizozemku slíbil, základ jeho. ¹⁴ Tomu, kdož dobrořečí příteli svému hlasem velikým, ráno vstáváje, za zlořečení počteno bude. ¹⁵ Kapání ustavičné v čas přívalu, a žena svárlivá rovní jsou sobě; ¹⁶ Kdož ji schovává, schovává vítr, a jako mast v pravici voněti bude. ¹⁷ Železo železem se ostří; tak muž zostřuje tvář přítele svého. ¹⁸ Kdo ostříhá fíku, jídá ovoce jeho; tak kdo ostříhá pána svého, poctěn bude. ¹⁹ Jakož u vodě tvář proti tváři se ukazuje, tak srdce člověka člověku. ²⁰ Propast a zahynutí nebývají nasyceni, tak oči člověka nasytiti se nemohou. ²¹ Teglík stříbra a pec zlata zkušuje, tak člověka pověst chvály jeho. ²² Bys blázna i v stupě mezi krupami píchem zopíchal, neodejde od něho bláznovství jeho. ²³ Pilně přihlídej k dobytku svému, pečuj o stáda svá. ²⁴ Nebo ne na věky trvá bohatství, ani koruna do pronárodu. ²⁵ Když zroste tráva, a ukazuje se bylina, tehdáž ať se shromažďuje seno s hor. ²⁶ Beránkové budou k oděvu tvému, a záplata pole kozelci. ²⁷ Nadto dostatek mléka kozího ku pokrmu tvému, ku pokrmu domu tvého, a živnosti děvek tvých.

28

¹ Utíkají bezbožní, ač jich žádný nehoní, ale spravedliví jako mladý lev smělí jsou. ² Pro přestoupení země mnoho knížat jejích, ale pro člověka rozumného a umělého trvanlivé bývá panování. ³ Muž chudý, kterýž utiská nuzné, podoben jest přívalu zachvacujícímu, za čímž nebývá chleba. ⁴ Kterí opouštějí zákon, chválí bezbožného, ale kteříž ostříhají zákona, velmi jsou jim na odpor. ⁵ Lidé zlí nesrozumívají soudu, ti pak, kteříž hledají Hospodina, rozumějí všemu. ⁶ Lepší jest chudý, kterýž chodí v upřímnosti své, než převrácený na kterékoli cestě, ačkoli jest bohatý. ⁷ Kdo ostříhá zákona, jest syn rozumný;

kdož pak s žráči tovaryší, hanbu činí otci svému. ⁸ Kdo rozmnožuje statek svůj lichvou a úrokem, shromažďuje tomu, kdož by jej z milosti chudým rozděloval. ⁹ Kdo odvrací ucho své, aby neslyšel zákona, i modlitba jeho jest ohavností. ¹⁰ Kdo zavodí upřímné na cestu zlou, do jámy své sám vpadne, ale upřímní dědičně obdrží dobré. ¹¹ Moudrý jest u sebe sám muž bohatý, ale chudý rozumný vystihá jej. ¹² Když plésají spravedliví, velmi to pěkně slyší; ale když povstávají bezbožní, vyhledáván bývá člověk. ¹³ Kdo přikrývá přestoupení svá, nepovede se jemu šťastně; ale kdož je vyznává a opouští, milosrdenství důjde. ¹⁴ Blahoslavený člověk, kterýž se strachuje vždycky; ale kdož zatvrzuje srdce své, upadne ve zlé. ¹⁵ Lev řvoucí a nedvěd hladovitý jest panovník bezbožný nad lidem nuzným. ¹⁶ Kníže bez rozumu bývá veliký dráč, ale kdož v nenávisti má mrzký zisk, prodlí dnů. ¹⁷ Ělověka, kterýž násilí činí krvi lidské, ani nad jamou, když utíká, žádný ho nezadrží. ¹⁸ Kdo chodí upřímně, zachován bude, převrácený pak na kterékoli cestě padne pojednou. ¹⁹ Kdo dělá zemi svou, nasycen bývá chlebem; ale kdož následuje zahalečů, nasycen bývá chudobou. ²⁰ Muž věrný přispoří požehnání, ale kdož chvátá zbohatnouti, nebývá bez viny. ²¹ Přijímati osobu není dobré; nebo mnohý pro kus chleba neprávě činí. ²² Ělověk závistivý chvátá k statku, nic nevěda, že nouze na něj přijde. ²³ Kdo domlouvá člověku, potom spíše milost nalézá nežli ten, kterýž lahodí jazykem. ²⁴ Kdo loupí otce svého a matku svou, a říká, že to není žádný hřích, tovaryš jest vražedníka. ²⁵ Vysokomyslný vzbuzuje svár, ale kdo doufá v Hospodina, hojnost míti bude. ²⁶ Kdo doufá v srdce své, blázen jest; ale kdož chodí moudře, pomůže sobě. ²⁷ Kdo dává chudému, nebude míti žádného nedostatku; kdož pak zakrývá oči své, bude míti množství zlořečení. ²⁸ Když

povstávají bezbožní, skrývá se člověk; ale když hynou, rozmnožují se spravedliví.

29

¹ Ělověk, kterýž často kárán bývá, zatvrzuje šíji, rychle potřín bude, tak že neprospěje žádné lékařství. ² Když se množí spravedliví, veselí se lid; ale když panuje bezbožník, vzdychá lid. ³ Muž, kterýž miluje moudrost, obveseluje otce svého; ale kdož se přitovaryšuje k nevěstkám, mrhá statek. ⁴ Král soudem upevňuje zemi, muž pak, kterýž bere dary, boří ji. ⁵ Ělověk, kterýž pochlebují přáteli svému, rozprostírá síť před nohama jeho. ⁶ Výstupek bezbožného jest jemu osídlem, spravedlivý pak prospěvuje a veselí se. ⁷ Spravedlivý vyrozumívá při nuzných, ale bezbožník nemá s to rozumnosti ani umění. ⁸ Muži posměvači zavozují město, ale moudří odvracují hněv. ⁹ Muž moudrý, kterýž se nesnadní s mužem bláznivým, buď že se pohne, buď že se směje, nemá pokoje. ¹⁰ Vražedníci v nenávisti mají upřímného, ale upřímní pečují o duši jeho. ¹¹ Všecken duch svůj vypouští blázen, ale moudrý na potom zdržuje jej. ¹² Pána toho, kterýž rád poslouchá slov lživých, všickni služebníci jsou bezbožní. ¹³ Chudý a dráč potkávají se, obou dvou však oči osvěcuje Hospodin. ¹⁴ Krále toho, kterýž soudí právě nuzné, trůn na věky bývá utvrzen. ¹⁵ Metla a kárání dává moudrost, ale dítě sobě volné k hanbě přivodí matku svou. ¹⁶ Když se rozmnožují bezbožní, rozmnožuje se převrácenost, a však spravedliví spatřují pád jejich. ¹⁷ Tresci syna svého, a přinést odpočinutí, a způsobí rozkoš duši své. ¹⁸ Když nebývá vidění, rozptýlen bývá lid; kdož pak ostříhá zákona, blahoslavený jest. ¹⁹ Slovy nebývá napraven služebník; nebo rozuměje, však neodpoví. ²⁰ Spatřil-li bys člověka, an jest

kvapný v věcech svých, lepší jest naděje o bláznů, než o takovém. ²¹ Kdo rozkošně chová z dětinství služebníka svého, naposledy bude syn. ²² Ělověk hněvivý vzbuzuje svár, a prchlivý mnoho hřeší. ²³ Pýcha člověka snižuje jej, ale chudý duchem dosahuje slávy. ²⁴ Kdo má spolek s zlodějem, v nenávisti má duši svou; zlořečení slyší, však neoznámí. ²⁵ Strašlivý člověk klade sobě osídlo, ale kdo doufá v Hospodina, bývá povýšen. ²⁶ Mnozí hledají tváři pánů, ješto od Hospodina jest soud jednoho každého. ²⁷ Ohavností spravedlivým jest muž nepravý, ohavností pak bezbožnému, kdož upřímě kráčí.

30

¹ Slova Agura, syna Jáke. Sepsaní řečí muže toho k Itielovi, k Itielovi a Uchalovi. ² Jistě žeť jsem hloupější nad jiné, tak že rozumnosti člověka obecného nemám, ³ Aniž jsem se naučil moudrosti, a umění svatých neumím. ⁴ Kdo vstoupil v nebe, i sstoupil? Kdo sebral vítr do hrstí svých? Kdo shrnul vody v roucho své? Kdo upevnil všechny končiny země? Které jméno jeho, a jaké jméno syna jeho, víš-li? ⁵ Všelická výmluvnost Boží přechištěná jest; onť jest štít doufajících v něho. ⁶ Nepřidávej k slovům jeho, aby tě nekáral, a byl bys ve lži postižen. ⁷ Dvou věcí žádám od tebe, neoslýchejž mne, prvé než umru: ⁸ Marnost a slovo lživé vzdal ode mne, chudoby neb bohatství nedávej mi, živ mne pokrmem vedlé potřeby mé, ⁹ Abych snad nasycen jsa, tě nezapřel, a neřekl: Kdo jest Hospodin? a abych zchudna, nekradl, a nebral naprázdno jména Hospodina Boha svého. ¹⁰ Nesoč na služebníka před pánem jeho, aťby nezlořečil, a ty abys nehřešil. ¹¹ Jest pokolení, kteréž otci svému zlořečí, a matce své nedobrořečí. ¹² Jest pokolení čisté samo u sebe, ačkoli od nečistot svých není obmyto. ¹³ Jest pokolení, jehož vysoké

jsou oči, a víčka jeho jsou vyzdvížená. ¹⁴ Jest pokolení, jehož zubové jsou mečové, a třenovní zubové jeho nožové, k zžírání chudých na zemi a nuzných na světě. ¹⁵ Pijavice má dvě dcery říkající: Dej, dej. Tři věci nebývají nasyceny, anobř čtyry, kteréž nikdy neřeknou: Dosti: ¹⁶ Peklo a život neplodné, země též nebývá nasycena vodou, a oheň neříká: Dosti. ¹⁷ Oko, kteréž se posmívá otci, a pohrdá poslušenstvím matky, vyklubí krkavci potoční, aneb snědí je orličata. ¹⁸ Tři tyto věci skryty jsou přede mnou, nýbrž čtyry, kterýchž neznám: ¹⁹ Cesty orlice v povětrí, cesty hada na skále, cesty lodí u prostřed moře, a cesty muže při panně. ²⁰ Takováž jest cesta ženy cizoložné: Jí, a utře ústa svá, a dí: Nepáchala jsem nepravosti. ²¹ Pode třmi věcmi pohybuje se země, anobř pod čtyřmi, jichž nemůž snést: ²² Pod služebníkem, když kraluje, a bláznem, když se nasytí chleba; ²³ Pod omrzalou, když se vdá, a děvkou, když dědičkou bývá paní své. ²⁴ Ètyry tyto věci jsou malé na zemi, a však jsou moudřejší nad mudrce: ²⁵ Mravenci, lid nesilný, kteříž však připravují v létě pokrm svůj; ²⁶ Králíkové, lid nesilný, kteříž však stavějí v skále dům svůj; ²⁷ Krále nemají kobylinky, a však vycházejí po houfích všecky; ²⁸ Pavouk rukama dělá, a bývá na palácích královských. ²⁹ Tři tyto věci udatně vykračují, anobř čtyry, kteréž zmužile chodí: ³⁰ Lev nejsilnější mezi zvířaty, kterýž neustupuje před žádným; ³¹ Přepásaný na bedrách kůň neb kozel, a král, proti němuž žádný nepovstává. ³² Jestliže jsi bláznil, vynášeje se, a myslil-lis zle, ruku na ústa polož. ³³ Kdo tluče smetanu, stlouká máslo, a stiskání nosu vyvodí krev, tak popouzení k hněvu vyvodí svár.

31

¹ Slova proroctví Lemuele krále, kterýmž vyučovala jej

matka jeho. ² Co dím, synu můj, co, synu života mého? Co, řku, dím, synu slibů mých? ³ Nedávej ženám síly své, ani cest svých těm, kteréž k zahynutí přivodí krále. ⁴ Ne králům, ó Lemueli, ne králům náleží píti víno, a ne pánům žádost nápoje opojného, ⁵ Aby pije, nezapomněl na ustanovení, a nezměnil pře všech lidí ssouzených. ⁶ Dejte nápoj opojný hynoucím, a víno těm, kteříž jsou truchlivého ducha, ⁷ Ať se napije, a zapomene na chudobu svou, a na trápení své nezpomíná více. ⁸ Otevři ústa svá za němého, v při všech oddaných k smrti, ⁹ Otevři, řku, ústa svá, suď spravedlivě, a veď při chudého a nuzného. ¹⁰ Ženu statečnou kdo nalezne? Nebo daleko nad perly cena její. ¹¹ Dověřuje se jí srdce muže jejího; nebo tu kořistí nebude nedostatku. ¹² Dobře činí jemu a ne zle, po všechny dny života svého. ¹³ Hledá pilně vlny a lnu, a dělá šťastně rukama svýma. ¹⁴ Jest podobná lodi kupecké, zdaleka přiváží pokrm svůj. ¹⁵ Kterážto velmi ráno vstávajíc, dává pokrm čeledi své, a podíl náležitý děvkám svým. ¹⁶ Rozsuzuje pole, a ujímá je; z výdělku rukou svých štěpuje i vinici. ¹⁷ Přepasuje silou bedra svá, a zesiluje ramena svá. ¹⁸ Zakouší, jak jest užitečné zaměstnání její; ani v noci nehasne svíce její. ¹⁹ Rukama svýma sahá k kuželi, a prsty svými drží vřeten. ²⁰ Ruku svou otvírá chudému, a ruce své vztahuje k nuznému. ²¹ Nebojí se za čeled svou v čas sněhu; nebo všecka čeled její oblačí se v roucho dvojnásobní. ²² Koberce dělá sobě z kmentu, a z zlatohlavu jest oděv její. ²³ Patrný jest v branách manžel její, když sedá s staršími země. ²⁴ Plátno drahé dělá, a prodává; též i pasy prodává kupci. ²⁵ Síla a krása oděv její, nestará se o časy potomní. ²⁶ Ústa svá otvírá k moudrosti, a naučení dobrotivosti v jazyku jejím. ²⁷ Spatřuje obcování čeledi své, a chleba zahálky nejí. ²⁸ Povstanouce synové její, blahoslaví ji; manžel její

také chválí ji, ²⁹ Říkaje: Mnohé ženy statečně sobě počínaly, ty pak převyšuješ je všechny. ³⁰ Oklamavatelná jest příjemnost a marná krása; žena, kteráž se bojí Hospodina, tať chválena bude. ³¹ Dejtež takové z ovoce rukou jejích, a nechať ji chválí v branách skutkové její.

Bible Kralická 1613

The Holy Bible in the Czech language from the last Kralická edition of 1613.

Public Domain

Language: český (Czech)

Translation by: Jan Blahoslav et al

Bible Kralická: Bible svatá aneb všechna písmata Starého i Nového zákona podle posledního vydání Kralického z roku 1613. První český překlad z originálních jazyků kladoucí důraz na liturgické užití a vroucí zbožnost. NZ přeložil Jan Blahoslav 1564. Pro překlad SZ byla vytvořena zvláštní rada nejvzdělanějších odborníků, vzdělaných na předních evropských evangelických universitách, které tehdy Jednota bratrská měla. Jejich překlad vyšel v pěti dílech v letech 1579-1593 (6. díl byl Blahoslavův překlad NZ). V r. 1613 vyšlo souhrnné vydání v jednom. Bratři vytvořili mistrné dílo, vrchol překladatelského úsilí slovanských národů. Bible Kralická měla navíc nemalý podíl na zachování českého jazyka v době pobělohorské a po staletí též tvořila most mezi Čechy a Slováky.

This PUBLIC DOMAIN (not copyrighted) Bible translation is brought to you courtesy of eBible.org.

2020-04-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022

d45ad03c-27cb-54be-b262-104c0dae0900